

Røða Jóhan Nielsens

á fólkatingi 8. desember 1961

Det falder mig træls at røre tungen, en stemme for lytter stemmer for ane- draget, med ordets tryllemagt har det sig trangt, har tankens huk i stormen hælde. — Som de fleste af det høje tings ærede medlemmer ved, stammer disse træler fra en af verdenslitteratu- rens perler. Det er indledningen til den islandske høvding Egill Skallagrímssons drapa »Sonatorreke, fritt overset: sønnen, som er vanskelig at hævne. Egill skrev drapan, efter at hans søn Þódr var død, og den er udtryk for en stærk mands magtloshed i en given situation.

Det er, om jeg så må sige, ligende følelser, der besjæler mig i øjeblikket. Det falder mig træls at røre tungen, og jeg føler en afgrund af skuffelse og afmagt i min sjæl. Grunden er den, at jeg er blevet afslækt en forklaring på min gøren og laden i det høje ting, efter at afgiftslovene var til tredje behand- ling. Der er faldet gud fra mange sider, men det, som gjorde særlig ondt, var en artikel, skrevet af Tage Mortensen, en mand, som jeg personlig sætter me- gen pris på, og som jeg har regnet for en af Danmarks førende penne, selv om hans politiske anskuelse ikke falder sammen med mine. Hertil kommer, at artiklen stod i Berlingske Tidende, som jeg af personlige grunde uden at dele bladets politiske anskuelse føler mig knyttet til. Jeg har hødt ment, at ved- kommende blad repræsenterede noget af det bedste i vort vestlige demokrati.

Derfor blev jeg intet mindre end choker- et ved at læse, at bladet mente, at min- dretallene inden for riget burde indtage en særstilling, når vigtige afstemninger fandt sted i folketinget. Jeg læste ar- tiklen flere gange igennem og sagde til mig selv: det kan ikke passe; det er ikke i Grundtvigs fædreland, man skriver sådanne ord; herreløksmentaliteten findes ikke i Danmark; det er kun langt, borte fra os, man kan læse om herrefolk, som har særlige rettigheder, mens andre nationer og andre racer inden for sam- me politiske domæne bliver undertrykt og far en over nakken i ny og næ. Men det stod alligevel sort på hvidt, at gron- lænderne, færingerne og det tyske mindretal burde, selv om man indrømmede, at de havde ret dertil, undlade at afgive stemme i vigtige afgørelser i folketinget.

Man har afslækt mig en forklaring, og jeg vil svare: hvorfor? alverden skulle jeg lade være med at stemme? Ifølge gældende lov er jeg valgt på sam- me måde som alle andre ærede med- lemmer. Mit valg er prøvet, og der lod intet »mene mene tekel ufarne«.

Jeg er socialdemokrat og føler mig som sådan absolut solidarisk med social- demokraterne i alle lande, også med mine danske kolleger, hvis gruppe jeg er tilsluttet. Hvorfor skal jeg så ikke støt- te dem, når det drejer sig om noget så betydningsfuldt, som at en regering, der har min allerstørste tillid, bliver sid- dende?

Jeg skal ærligt vedgå, at jeg mangler ord for at udtrykke min skuffelse, og hvis jeg mente, at det var den alminde- lige mening i det høje ting, at nogle af medlemmerne skulle være sekundære med hensyn til andre, så rystede jeg ikke blot støvet af mine fødder og for- lod det høje ting i dag, men jeg tog også min afsked som præst i den dan- ske folkekirke. Konsekvensen af, at de nationale mindretal skulle indtage en særstilling, ville i sin yderste form være, at de af os, som ligner de særlig privi- ligerede, burde få påsøgt et mærke, så man ikke på nogen måde kunne komme til at forveksle os med de andre. Jeg har f. eks. en kollega i det høje ting, som, når vi tier stille, måske godt kunne forveksles med mig. Vi er begge to sog- nepræster i 13. lønningsklasse, vi vejer begge to ca. 220 pund. Han er måske lidt pænere end jeg, men det kan vel altid være en smagssag. For at vi ikke skulle blive forvekslet, burde jeg måske for fremtiden få påsøgt mit eget mær- ke, hvorpå der står: 2. sortering.

Se, nu er jeg i den heldige situation, at jeg ved, at dette ikke er den alminde- lige mening i det høje ting, men jeg vil så fast, at så jeg læste formentlige ar- tikel, følte jeg mig som en bokser, der er groggy, fordi han var blevet slået i nyrene. Jeg ved f. eks. at mine kamme- rater i den socialdemokratiske folke- tingsgruppe ganske og aldeles har taget afstand fra en sådan anskuelse. For os socialdemokrater er der ingen tvivl. Her i tinget er vi lige, selv om der er nogle, der er valgt med flere stemmer end an-

dre. Det samme ved jeg, at man også mener inden for andre grupper — jeg har dem alle — men det, som bedrø- ver mig, er, at jeg ikke har set nogen tage til genmæle.

Som det turde være det høje ting be- kendt, og som min kollega det ærede medlem hr. Johan Poulsen nævnte, har vi på Færøerne nogle partier, som mere eller mindre vil væk fra Danmark. En anskuelse som den for omfattede turde for dem være gefundenes Fressen. Her får man slæet fast, at danskerne er et herrefolk, som blot vil underkue min- dretallene. Jeg vil advare meget mod at gå ind på denne tankegang overhovedet. Vi lever i en tid, hvor man prøver at samle stumperne af Europas nationale romantikken har spillet fallit, hvor Hamlets profetiske ord: »To be or not to be, that is the question« gælder i ganske særlig grad. Hvor ville jeg ønske, at Nordens herlige stamme ikke var spaltet i 6 eller 7 sygnende skud, men at vi på et langt tidligere tidspunkt havde fundet ud af, at stærkt er det band, som er spundet af mange strenge.

Jeg er socialdemokrat og samhøri- ghedsmand med Danmark. Det er jeg, fordi jeg ikke kan se, at vi i vort tid bliver undertrykt. Jeg skal villigt ind- rømme, at det er sket for ikke så for- færdelig mange år tilbage, men jeg er villig til at skrive fædrenes synder i sand. Hvis man skal leve sit liv på at fremmane andre synder, så sker der in- gen fremskridt. Det, som det gælder om for os på Færøerne i dag, er at bygge land. Vort land er forsmet i en sådan grad, at jeg undertiden har undret mig, når man har stået på denne talerstol og talt om de underudviklede lande. Jeg har ikke kunnet lade være med at spør- ge mig selv: hvorfor? alverden skal folk altid fejle for andres dore, for de be- gynder at fejle for egne? Men lad det hvile?

Det, som det drejer sig om for os på Færøerne i dag, er at udbygge vort land. Til søs er vi godt i gang, og der har vi den triumf, at aldrig i noget lands his- torie har resultaterne været tydeligere. De færøske skibe fisker langt mere end alle de andre. Der var en gammel færøsk skipper, som fortalte mig, at de gamle engelske trawlerskipper, som havde lagt op, plejede at valfarte ned til dokkerne i Grimsby for med egne øjne at se de færøske både af samme kapacitet som de engelske, men som kunne fange dobbelt så meget på samme tid. Det er imidlertid også første gang i historien, at vi har haft de samme muligheder som de andre.

Til lands lader det meget tilbage at ønske. Vort landbrug er så at sige for- smet. Det er ikke mere end 50 år siden, at den færøske bonde var samfundets støtte. I dag fører han en hensynsløs tilværelse. Grunden er den, at vi for det første trænger til en jordreform, en lovgivning, som hjælper landbruget — men det bliver vor hovedpine i lagtin- get — og dernæst til at få ordnet for- bindelseslinjerne mellem byderne. Her er Færøerne og særlig den nordligste del af dem sørgeligt forsmet. Nogle steder foregår færdslen mellem byderne på samme måde, som den gjorde i vikinge- tiden, og det vil sige, at man må klatre over fjeldet. Et københavns eftermid- dagsblad bragte forleden dag en lille re- portage om min hjælpepræst i Klaksvík; heraf fremgik det, hvordan han også om vinteren undertiden i is og sne må klatre adskillige hundrede meter over fjeldet for at udføre sine embedsfunk- tioner. Kan man være bekendt at byde en civiliseret befolkning i rigets cen- trum sådanne tilstande i dag? Ja, men, vil de måske sige, I har overtaget den side af sagen. Rigtigt, men forholdene lod meget tilbage at ønske, dengang vi overtog det. Vi var et amt af Danmark indtil 1946. Jeg tror, at mange danske ville skamme sig, hvis jeg i dag tog dem med f. eks. til Nordøerne og viste, hvor lidt man havde gjort for Færø amt dengang.

Men lad det hvile, lad os skrive det i sand. Lad os sige som den franske gene- ral i slaget ved soerne i Norditalien: dette slår er tabt, men der er tid til at vinde et nyt. Hvis I rækker os en brø- derhånd, så har vi tid endnu til at ud- bygge vort vejrnet. Så får vi forbindelse mellem by og bygd og får en sund ud- vikling i gang. Så får landbruget store nye muligheder, så får vi beskæftigelse til vore arbejdsløse og erhvervshæmmede

og så kan vi fra byderne til enhver tid få arbejdskraft til de fiskeforædlings- fabrikker, som ifølge sagens natur må blive mere eller mindre sæsonprægede. Hvis vi blot kunne løse det problem, så var meget sket for os.

Det er imidlertid ikke det eneste. Mennesket lever ikke af brød alene, står der skrevet, og dette skal nok passe, iveri tænke vi jeg ikke vove at be- nægte det. Grundlaget under det danske samfunds dannelse er underskolevæsenet. Alle børn skal gå i skole fra foreløbig det 7. til det 14. år, men alt dette er i støbeskeen; senere hen kan meget blive anderledes. På Færøerne deler vi skole- væsen med Danmark. Men der findes kun én statsskole, og det er seminariet i Tórshavn. Når jeg tænker på det, kom- mer jeg til at tænke på Ungarns forfat- ning og regeringsoverhoved i mellem- rigersårene. Ungarn var kongerige, men regeringsoverhovedet kaldtes præsident. Han var admiral, men Ungarn havde hverken havne eller flåde. Færøernes seminarium er interimistisk og har væ- ret det i mange år. Man har med hen- syn til lokaler været ontrent lige så be- skeden som Vorherre, der lod sig føde i en krybbe. Kan man fra dansk side være det bekendt? Samtidig med at man for- arget taler om, hvor lidt visse andre har gjort for deres undersætt i de under- udviklede lande, er forholdet det, at der på Færøerne kun er en eneste skole, og den har man ikke haft lokaler til i lange herrens tider. Dog lad os også skrive dette i sand; jeg har bragt i er- faring, at man nu vil løse dette problem.

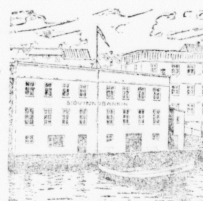
Jeg ville ønske, jeg var færdig nu, for jeg føler mig som en helvedesprædikant, der har givet menigheden tørt på, men der var så meget, jeg havde på hjerte. Det kan ikke nytte noget, at vi får hav- ne, skibe, veje, tunneler, fabrikker og sko- ler; hvis vi ikke har nogen steder, hvor vi kan fange fisken. Man kan godt sige:

navigare necesse est — det er nødven- digt at sejle — man det er ligevidt, hvis vi ikke har nogen banker, hvor vi kan tage fiskere. Vorherre lagde om- kringt Færøerne nogle af de bedste og fiskerigeste fiskefelter i verden, men eng landerne hugger fisken lige for næsen af os.

Fiskeinspektionen lader meget til- bage at ønske. Jeg ved ikke, hvem der har skylden. Jeg er kun en lille mand, der selv har været fisker, og som derfor ønsker fiskerne de bedst mulige kår. Vi har i frisk erindring 3 trawleraffærer ved Færøerne. De to trawlere var af in- spektionsskibet grebet i at fiske inden for territorialgrænsen og blev opbragt. Den tredje var blevet pristaget, men stak af til England. De to første er fri- kendt ved landsretten, og den sidste svæ- ver endnu på en gylden sky. Hvad siger færingerne hertil? Ja, hvis man taler med en gammel færøsk fisker, så siger han: jeg har observeret så mange hun- drede engelske torskefæ, at jeg er bange for, at Danmark ikke varetager vore interesser. Jeg er bange for, at man ske- ler mere til flasket end til torsken. Dette benægter jeg selvfølgelig på det kraftigste, men jeg vil ikke undlade at tilføje, at jeg ville ønske man vogtede vore hjemlige fiskebanker lidt bedre. Det har derfor glædet mig at erfare, at man agter at gøre noget ved spørgsmålet om inspektion ved Færøerne.

Som mine ærede kolleger i det høje ting vil indse, har vi mange problemer på Færøerne, der trænger sig på, og som kræver en snarlig løsning. Jeg tror ikke på, at vi kan løse disse ved at sætte hin anden i særlige kaster, ved at klandre eller mistænkeliggøre hinanden og blive uvenner. Den slags har vi så meget af i denne onde verden. Hvorfor skulle vi strides; er jo brødre? Lad os sammen løse opgaverne i fred og fællesskab, som det somner sig ægte nordboer.

SJÓVINNUBANKIN

Tað loysir seg altið at hava konto í bankanum.

Vit geva fegin allar upplýsingar um financiering á øllum økjum. Gangið inn á gólvíð og tosið við okkum.

Skulu tygum brúka pening í ein handavending, so tosa við okkum um vexillán.

Fái tygum eina konto hjá okkum so kennast vit.

Innlánsrenta:

Vanlig bankabók: 3 1/2 % p. a.
Bankabók við 3 mánaða upp-
søgn: 4 % p. a.
Tjekkikonto: 2 % p. a.

Aðalskrivstova: TÓRSHAVN - Tlf. 1150

Deildir: NORDØYA BANKI, Klakksvík, Tlf. 296
SJÓVINNUBANKIN, Sorvágur, Tlf. 19
SJÓVINNUBANKIN, Sandavági, Tlf. 101
SJÓVINNUBANKIN, Sandoyar deild Tlf. 42

Avgreiðsla: Runavík, Tlf. 7017

PRENTSMÍÐJAN Á HEYGSBREYT

TÓRSHAVN

AVRIKAR ALT PRENTINGARARBEIDI

TELF. 1820

NORDØYA SPARIKASSI

tlf. 5043

stovnaður 1919

tlf. 5043

Sparikassin er opin kl. 10—12 og 14—16, leygardag 10—12½.

Lán verða givin móti veð i jørð og bygningum.

Renta av innskoti er 3 1/2 % p. a. og av innskoti uppá uppsøgn 4 % p. a.